

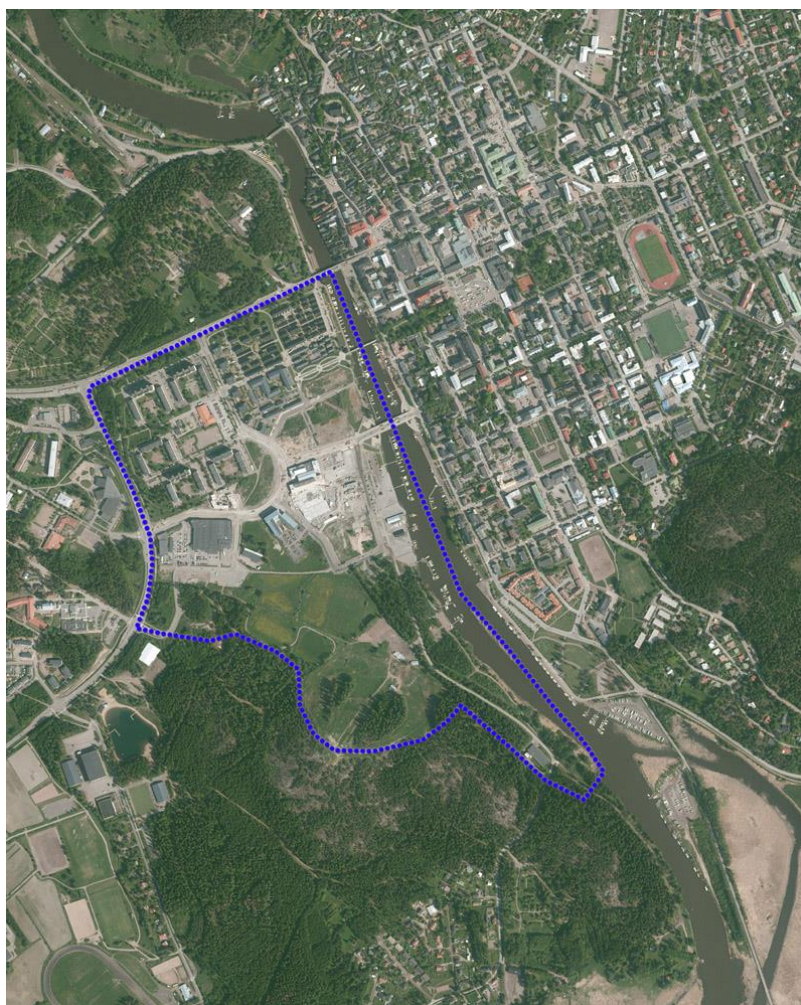

KONSTPROGRAM FÖR VÄSTRA ÅSTRANDEN
I BORGÅ
Borgå stad 2014

Innehåll

1 Bakgrund till konstprogrammet för västra åstranden	5
Västra åstranden utvecklas till en del av stadscentrum.....	5
2 Planering av området och ställen för konst	7
2.1 Beskrivning av området, tidtabell och konstpengar	7
2.2 Konstteman på västra åstranden	7
2.3 Konstens spetsprojekt	8
2.3.1 Området mellan Konstfabrikens östra gavel och åstranden.....	8
2.3.2 Alexandersbågen	9
2.3.3 Hörnet av Västra Mannerheimleden och Tolkisvägen.....	9
2.3.4 Åstranden.....	10
3 Konstprojektets parter	11
3.1 Aktörer och uppgifter i anslutning till konstprojektet	11
3.1.1 Borgå stads uppgifter	11
3.1.2 Konstfond och styrgrupp	12
3.1.3 Konstanskaffningsgrupp.....	12
3.1.4 Koordinator	13
3.1.5 Kurator	13
3.1.6 Byggföretag.....	13
3.2 Val av konstnärer.....	14
4 Fastställande av konstbudget.....	15
4.1 Konst som en del av byggande och konstbudget.....	15
4.2 Konstbudgetens innehåll.....	15
4.3 Konstfond	15
5 Ägande och underhållsansvar för konstverk.....	17
5.1 Konstverk på stadens mark	17
5.2 Konstverk på privata tomter	17
6 Placering av konstverk och fördelning av konstpengar	18
6.1 Alexandersbågens inre ring/serviceboende	18
6.2 a och b Fortsättning av den moderna trästaden.....	18
6.3 Konstfabrikens område, s.k. hotellkvarteret/affärsbyggande och bostadsbyggande ...	18
6.4 Södra kvartersområden på västra åstranden	18
6.5 Området söder om Borgå campus.....	19
6.6 Företagshuset och närliggande bostäder	19
6.7 Vinnarvägens område.....	19
6.8 Alexandersbågen 4.....	19
6.9 a Borgåportens nordvästra hörn	19
6.9 b Borgåporten, nuvarande sandplan.....	19

6.10 Separata objekt	19
6.10.1 Vattenreningsverket	19
6.10.2 Kokon skidcentrum.....	20
6.10.3 Parker och öppna platser	20
7 Processbeskrivning för konstanskaffning	21
7.1 Konstprojektet inleds	21
7.2 Skiss och genomförande	22
7.3 Mottagning.....	24
7.4 Konstverkets livscykel.....	24
8 Övrig verksamhet på västra åstranden	25
8.1 Konstnärssamarbete.....	25
8.2 Evenemang	25
8.2.1 Street Art och övriga konstevenemang.....	26
8.3 Tillfälliga konstverk	26
9 Uppdatering av konstprogrammet.....	27

1 Bakgrund till konstprogrammet för västra åstranden

Utarbetandet av konstprogrammet för västra åstranden inleddes för att stöda målen för ett högklassigt byggande i området. Syftet med konstprogrammet är att konsten blir en del av stadsbyggandet och att sådana samarbetsformer för konst och byggande skapas som stöder utvecklingsplanerna för området. I konstprogrammet fastställs också de tillvägagångssätt som styr anskaffning av konst i samband med byggande.

Utarbetandet av konstprogrammet framskred i växelverkan med kommuninvånare och lokala konstnärer. Arbetet inleddes i januari 2014 med en publikutställning i Konstfabriken, där man diskuterade västra åstranden, konst och konstens roll i det moderna stadsbyggandet. Diskussionen fortsatte med ett seminarium i mars, då man tillsammans med lokala aktörer funderade på programmets detaljer.

Borgå stad beställde konstprogrammet. Arbetet har styrts av Eero Löytönen, Pekka Mikkola, Anne Rihtniemi-Rauh och Emilia Saatsi från stadsplaneringen samt Susann Hartman och Sari Hilska från kulturtjänsterna. För det praktiska arbetet har Tuula Lehtinen och Heini Orell från Frei Zimmer Oy svarat.

Preliminära idéer i början av år 2014.

Västra åstranden utvecklas till en del av stadscentrum

Under århundraden var västra åstranden i huvudsak betes- och odlingsmark med brandfarliga verksamheter så som ett bryggeri på 1600-talet. I slutet av 1800-talet fanns det brädgårdar, lager- och industribyggnader samt en järnvägsbana i området. Från 1960-talet har man så småningom rivit detta lager- och industribyggande. Det enda som har bevarats från den industriella tiden är Wilenius gamla träbåtsvarv och den byggnadshelhet som man började bygga på 1910-talet och som nu kallas Konstfabriken. I byggnaden har funnits bl.a. en faner-, list- och ramfabrik, en hästsko- och broddfabrik, en mekanisk verkstad, en pannverkstad, en tillverkare av traktorer och grävmaskiner samt ett serviceföretag för lyftkranar.

I och med Alexandersgatans bro, som öppnades år 2004, blev västra åstranden en del av centrum. I dag är området ett av stadens centrala utvecklingsobjekt. Eftersom strandområdet och Kokon ingår i nationalstadsparken i Borgå, bör man vid utvecklingen av strandområdet speciellt beakta områdets

landskapshistoria samt områdets förhållande till den övriga åstranden, stadscentrum och gamla stan i Borgå. Ett allmänt mål är också att utveckla verksamheten i Kokon och kring skidcentrumet så att området används året runt för rekreation och fritid.

Enligt stadens bostadsstrategi planläggs nya bostäder och servicebyggande på västra åstranden. I planeringen beaktar man olika befolknings- och användargrupper, ägar- och hyresboende och kravet på tillgänglighet. Utsikten över ån och övriga landskapsvyer beaktas som en faktor som ökar bostädernas kvalitet. Byggandet i området ska vara högklassigt.

Konstfabriken med kulturfunktioner är västra åstrandens naturliga centrum. Redan då Konstfabriken byggdes genomförde staden ett konstprojekt enligt procentprincipen. Konsttävlingen resulterade i att staden beställde ett konstverk av Anssi Pulkkinen och Taneli Rautiainen. Verket är en helhet av skulpturer som samtidigt fungerar som gatubelysning ("Asetelma kaupunkitilassa"). Verket blev färdigt år 2013.

Konstprogrammet för västra åstranden genomförs i tätt samarbete med byggföretag och byggare. Samarbetet vid det första konstprojektet var smidigt, och resultaten utgör grunden för den fortsatta planeringen.

Konstverket "Asetelma kaupunkitilassa" restes i juni 2013.

2 Planering av området och ställen för konst

2.1 Beskrivning av området, tidtabell och konstpengar

Utöver bostadsbyggande har man på västra åstranden planlagt affärsbyggande, t.ex. ett köpcentrum, ett hotell och ett parkeringshus. På en central plats, i närheten av Alexandersbågen, planeras ett företagshus. Uppförandet av gator och parker intar en central roll i synnerhet vid åstranden och i de övriga grönområdena.

Vid planeringen av området tar man också ställning till slalombacken och Borgå vattens pumpstation, som tidigare var ett reningsverk.

Det är svårt att ange tidtabell för byggandet eftersom byggandet är konjunkturkänsligt. YIT Rakenus Oy torde börja bygga Asunto Oy Porvoon Aleksanterinportti år 2014. Byggandet av fortsättningen på den moderna trästaden beräknas börja år 2015, det gäller också för bostadshusen i företagshusets område. Målet är att hela området är byggt år 2035. Konstpengar som samlas vid tomtöverlåtelse beräknas uppgå till ca 2,4 miljoner euro i detta område.

2.2 Konstteman på västra åstranden

Målet är att västra åstrandens område avspeglar ett modernt stadsliv. Den nya stadsdelen önskas skilja sig från de övriga stadsdelarna i synnerhet med konst.

På västra åstranden fastställs inget tema för konsten, utan konstverken utgår från platsens egenskaper. Konstnärerna uppmanas fundera på sina verk utgående från placeringsplatsen och omgivningen. Temat kan komma från områdets historia, dagens verksamhet eller av platsens egenskaper.

Platser för konsten, planeringskarta på seminariet 21.3.2014.

2.3 Konstens spetsprojekt

Genom konstens placering i omgivningen framhävs viktiga platser och för stadsbilden viktiga vyer. Ett mål är att styra trafiken och att göra området mer trivsamt samt att uppmuntra till gemensam verksamhet. De centrala spetsprojekten är valda utgående från dessa principer. I kapitel 6 nedan presenteras hur konsten placeras i olika kvarter.

2.3.1 Området mellan Konstfabrikens östra gavel och åstranden

Konstfabrikens östra gavel och parkeringsplatsen framför den dominerar vyn då man kommer från centrum till västra åstranden. Konstfabrikens konstutbud kan framhävas med ett konstverk på fasaden, framför fasaden eller vid åstranden. Detta skulle göra Konstfabriken ännu synligare och styra besökarna mot ingången. En konståtning kan ordnas för införskaffande av detta konstverk.

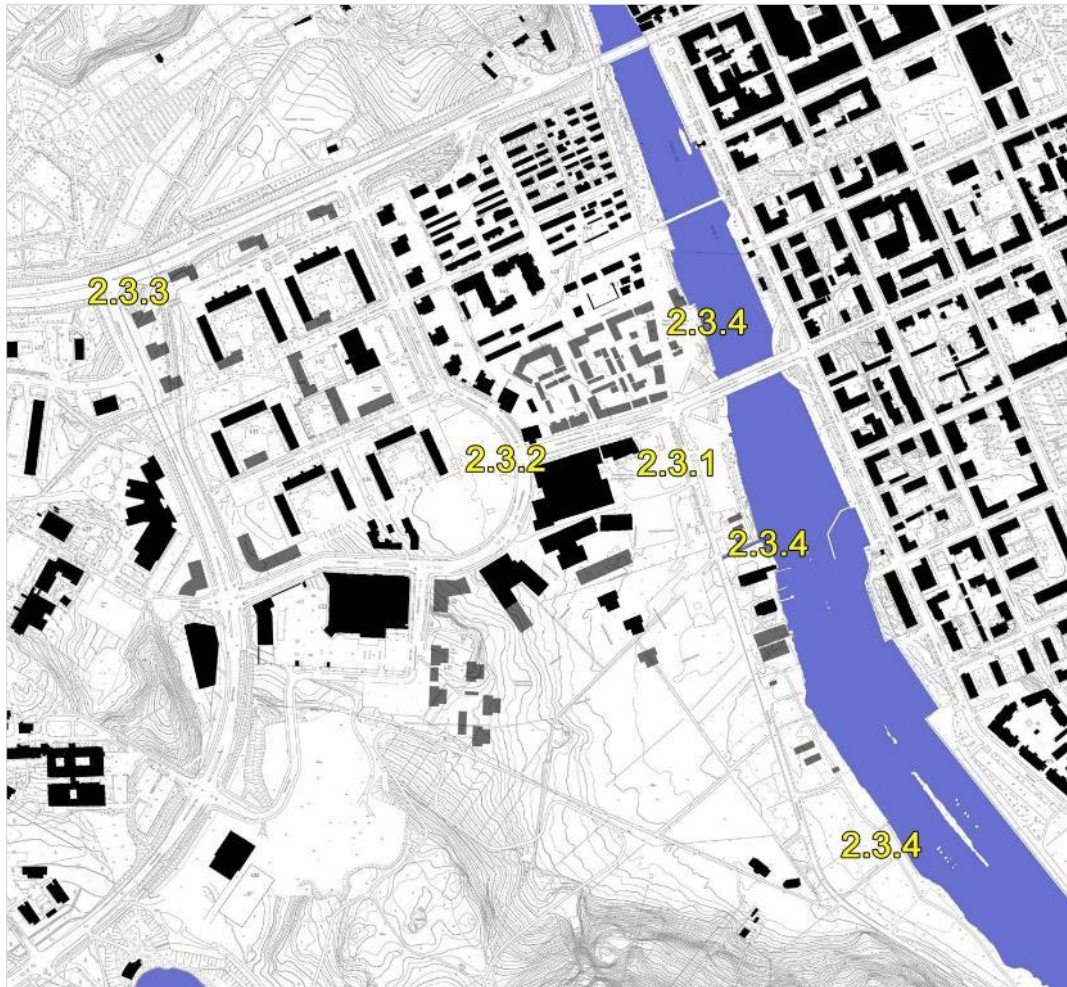
Också hotellet som planeras i området är ett viktigt objekt, och vid planeringen av det ska speciell uppmärksamhet fästas vid Konstfabrikens närhet och konstprogrammets mål.

Den öppna platsen mellan hotellet och Konstfabriken fungerar som en evenemangsplats. Vid planeringen av parkeringsplatser beaktas evenemangen som ordnas i området. Med beläggningen kan området göras mer intressant och gånggrutter anvisas. En möjlighet är ett färggrant konstverk i gaturummet på den öppna platsen vid Konstfabriken.

Kristiina Parviainen och Aino Ulmanen: Elämäkaarikimppu, installation av återvinningsmaterial. Ett tillfälligt konstverk på Konstfabrikens gård 2013.

Bild: Borgå museum/Susanna Widjeskog 2013.

2.3.2 Alexandersbågen

Alexandersbågen är viktig för stadsbilden. Alexandersgatan och Västra Alexandersgatan bildar en linje som slutar vid Alexandersbågen, som ligger centralt i vyn från Borgåleden mot västra åstranden.

Konsten kan utgöra en del av den öppna platsen på området eller av fasaderna, eller ett element som tydligt syns också långt ifrån.

2.3.3 Hörnet av Västra Mannerheimleden och Tolkisvägen

Konsten placeras i korsningen av Västra Mannerheimleden och Tolkisvägen och syns också till Borgåleden då man kör mot Borgå centrum. Konstprojektet genomförs i anslutning till det kompletterande byggandet i området. Konstverket placeras på ett synligt ställe och det blir en port och ett landmärke för hela staden och speciellt för västra åstranden.

Konstverket bör synas tydligt i förhållande till omgivningen. Speciell uppmärksamhet ska fästas vid verkets dimensioner och belysning, så att det syns för bilister, fotgängare och cyklister.

Verket ska integreras till fasaderna på byggnaderna och de täckta bilparkeringars fasader så att det bildar en större helhet. Belysningen vid Västra Mannerheimleden planeras så att bilisterna märker en ändring i omgivningen då de kör från tätorten till stadscentrum. Ett alternativ är belysning som planeras i samarbete mellan konstnären/konstnärerna/formgivarna och belysningstillverkaren.

2.3.4 Åstranden

Konsten vid åstranden byggs så småningom till en helhet. Konstverken placeras vid åstranden så naturligt som möjligt och förverkligas av flera konstnärer. Verken bildar en rutt från gamla stan till spetsen av Kokonudden. Vid åstranden planeras funktionell konst som erbjuder upplevelser åt dem som rör sig vid åstranden. Målet är att skapa trivsamma platser för invånare i alla åldrar.

Vid åstranden är konstverken en del av miljön, till vilken de anpassas smidigt. Det är önskvärt att konstverken kommer fram som en överraskning för dem som går längs med åstranden. En del av dem kan förmultna eller ha kort livscykel. Området bevaras i naturtillstånd i så stor utsträckning som möjligt, vilket betyder ängar i stället för gräsplaner och typisk strandvegetation vid stranden. Konstverken integreras till en del av naturlandskapet i hela området.

Framför kvarteret som förlänger den moderna trästaden planeras en lekpark. I lekparken byggs ett socialt konstverk som också kan användas som lekredskap.

Exempel på aktiverande konstverk i samarbete med konstnären.

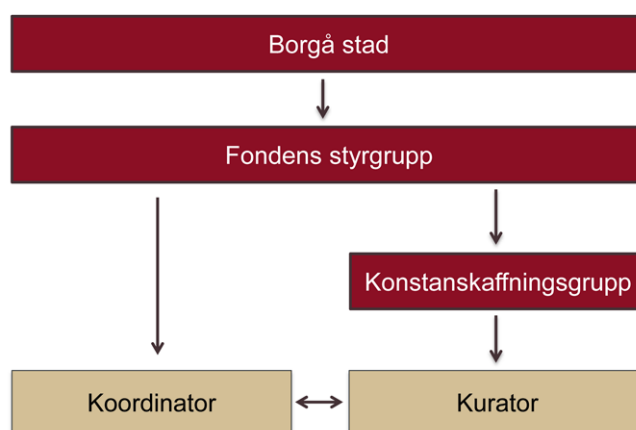
Bild från en lekpark i London 2014.

3 Konstprojektets parter

3.1 Aktörer och uppgifter i anslutning till konstprojektet

I konstanskaffningen i Borgå deltar många aktörer med olika uppgifter. Modellen valdes utgående från erfarenheter från projekt som genomförts enligt procentprincipen annanstans i Finland och Borgå stads målsättningar och önskningar. Modellen kan justeras och förnyas då arbetet konkret påbörjas och man i praktiken ser hur den fungerar.

KONSTPROJEKTETS PARTER

Efter det att konstprogrammet har godkänts, utser Borgå stad en styrgrupp för en konstfond. Av styrgruppen bildas en grupp för konstanskaffning med representanter för Borgå stad, en konstnär som Borgå Konstnärsgille utser samt en koordinator som styrgruppen anställer. Konstanskaffningsgruppen utser en kurator som fungerar som en expert, men inte som ordinarie medlem i gruppen. I kapitlen nedan fastställs ansvaren och uppgifterna för de olika aktörerna.

3.1.1 Borgå stads uppgifter

Borgå stad svarar för genomförande av procentprincipen på västra åstranden. Staden har utarbetat konstprogrammet och svarar för att det följs och uppdateras vid behov. Borgå stad inrättar en konstfond och övervakar och förvaltar fonden samt utser en styrgrupp från vilken utses medlemmar till en konstanskaffningsgrupp.

Borgå stad uppdaterar webbplatsen för konsten på västra åstranden samt svarar för information i anslutning till konst i samarbete med koordinatoren, konstnären och byggföretaget. Stadens uppgift är också att informera alla aktörer vid byggprojektet om konstprogrammet och dess detaljer då byggprojektet påbörjas.

Om konstverket placeras på stadens mark, underskriver en representant för staden ett avtal om skissen och ett uppdragsavtal för konstverket. Borgå stad svarar också för konstverkens grundläggningsarbeten. Stadens representant i konstanskaffningsgruppen svarar för att granska de tekniska förutsättningarna för verket samt skaffar behövliga tillstånd av myndigheter. Efter att verket blir färdigt, svarar staden för skyltning av verket samt för underhållsarbeten.

3.1.2 Konstfond och styrgrupp

På västra åstranden ingår konstskyldigheten i tomtöverlåtelsevillkoren. Omfattningen av skyldigheten är bunden till byggrätten. Konstpengarna insamlas i en fond som förvaltas av en styrgrupp som Borgå stad utser. Styrgruppens viktigaste uppgifter är att övervaka fondmedlen och att rapportera till Borgå stad samt att besluta att inleda anskaffningsprocessen. Styrgruppen ber om anbud om koordineringen, väljer tjänsteproducenten och utser medlemmarna till konstanskaffningsgruppen.

3.1.3 Konstanskaffningsgrupp

Vid sidan om fondens styrgrupp tillsätts en konstanskaffningsgrupp. Till den utses representanter från kulturtjänsterna, stadsplaneringen och kometekniken vid Borgå stad. Dessutom utser Borgå Konstnärsgille en konstnärmedlem till gruppen. För enskilda projekt kan medlemmar även utses från idrottstjänsterna och Borgå museum. Koordinatoren är konstanskaffningsgruppens medlem och sekreterare. Kuratorn är gruppens expert men inte en ordinarie medlem.

Konstanskaffningsgruppens första uppgift är att utse och anställa en kurator för konstprojektet. Borgå Konstnärsgille och medlemmarna i gruppen kan inkomma med förslag.

Om konstverket placeras på stadens mark, väljer gruppen konstnären bland de alternativ som kuratorn föreslår. Om konstverket placeras på privat tomt, väljer byggfirman konstnären utgående från de alternativ kuratorn gett.

Konstanskaffningsgruppen godkänner skissen och ser till att de tekniska förutsättningarna och tillstånden är i skick.

Om verket placeras på stadens mark, förrättar en gruppmedlem ibruktagningsyn tillsammans med konstnären och koordinatoren.

Konstanskaffningsgruppen övervakar projekten enligt konstprogrammet.

Öppning av seminariet i Konstfabriken 21.3.2014.

3.1.4 Koordinator

Koordinatorn anställs av fondens styrgrupp och arbetar för konstanskaffningsgruppen. Det är möjligt att ingå ett ramavtal om koordineringen för flera år eller att anställa en koordinator skilt för varje projekt på basis av anbud.

Koordinatorn informerar alla aktörerna om hur projekten fortskrider och utarbetar möteskallelser. Koordinatorn är sekreterare för styrgruppen och för konstanskaffningsgruppen. Det första arbetet för koordinatorn är att organisera valet av kurator och att samla behövligt bakgrundsmaterial för kuratorns och senare också för konstnärens arbete.

Koordinatorn samlar också material om konstnärer som är intresserade av konstprogrammet och hjälper till vid användning av eventuell konstnärsbank. I koordinatorns uppgifter ingår också att handleda kuratorn i ärenden som ansluter sig till praxis och förväntningar på objekten samt dess tekniska och övriga villkor. Koordinatorn ser till att helheten är sådan som fastställts i konstprogrammet och att målen uppnås. Dessutom ska koordinatorn introducera konstprogrammet för byggföretagen och de övriga aktörerna.

Efter det att konstnären är vald, upprättar koordinatorn ett avtal om skiss och uppdragsavtal och bereder dem för underteckning. Under hela projektet är koordinatorn kontaktpersonen mellan byggföretaget, konstnären och staden och rapporterar om hur projekten fortskrider till konstanskaffningsgruppen. Koordinatorn övervakar att tidtabellerna hålls och övervakar tillsammans med konstanskaffningsgruppen att konstverket håller hela livscykeln. Tillsammans med konstnären dokumenterar koordinatorn konstverket från början till det att verket är färdigt.

Då verket är färdigt, utarbetar koordinatorn underhållsanvisningar tillsammans med konstnären. Koordinatorn ordnar ibruktagningssyn för konstverket och ser till att en skylt beställs för det. Koordinatorn sköter om kommunikation tillsammans med Borgå stad och konstnären.

Till uppgifterna hör också att samla information om konstobjekten på västra åstranden och om verken i olika tillverkningskedan. Koordinatorn tar hand om helheten.

3.1.5 Kurator

Konstanskaffningsgruppen anställer en kurator som väljs antingen skilt för varje projekt eller för en viss tid. Kuratorn utarbetar ett förslag till konstnärer för konstanskaffningsgruppen som väljer en av konstnärerna. Kuratorn fungerar som konstanskaffningsgruppens expert och deltar i möten vid behov. Kuratorn är en expert på samtidskonst.

Kuratorn bekantar sig med konstprogrammet för västra åstranden och konstpraxisen i Borgå. Dessutom föreslår kuratorn konstnärer till olika objekt utgående från förhandlingar och de principer konstanskaffningsgruppen fastställt.

3.1.6 Byggföretag

Byggföretaget betalar konstpengarna till fonden i samband med tomtöverlåtelsen. I konstprogrammet fastslås hur objektets konstskyldighet ska delas, t.ex. 50 % vid åstranden och 50 % på fastigheten. Åstrandens konstanskaffning inleds då det finns tillräckligt med pengar i fonden för det planerade konstverket. Konstprojektet i anknytning till en fastighet påbörjas så tidigt som möjligt. Konstprogrammet styr placeringen av konst på fastigheten, t.ex. fasaden, taket eller gården.

Byggföretaget väljer konstnär utgående från förslagen. Konstprojektet inleds med att beställa en idéskiss. Byggföretaget och konstnären underskriver ett avtal om skissen som koordinatören har berett. Därefter, vid uppdragsskedet, underskriver en representant för byggföretaget och konstnären ett uppdragsavtal som koordinatören berett.

I Borgå ingår alla tilläggskostnader i konstbudgeten, som grundläggnings- och grundarbeten för konstverket samt arbeten i anslutning till att fästa och belysa verket. Byggföretaget ser till att det är tekniskt möjligt att uppföra verket och att konstnären sköter behövliga förhandlingar med t.ex. el- eller byggnadsplaneraren. Dessa kostnader ingår inte i konstbudgeten utan utgör en del av den normala budgeten för byggande.

Då verket är rest, ordnar koordinatören en slutsyn med representanter för byggföretaget och konstansaffningsgruppen samt kuratorn och konstnären. Vid synen godkänns verket eller så antecknas verkets brister för fortsatta åtgärder. Byggföretaget beställer en skylt för konstverket.

3.2 Val av konstnärer

För att underlätta valet av konstnärer samlas material av de konstnärer som är intresserade av konstprogrammet i portföljer. Information och anvisningar om materialets form och omfattning publiceras på Borgå stads webbplats. Konstnärer som är intresserade skickar sin meritförteckning och referensmaterialet till den angivna adressen.

För projekten på västra åstranden väljs en kurator, antingen skilt för varje projekt eller för en viss tid. Konstansaffningsgruppen väljer kuratorn. Beslutet om konstnären fattas antingen av konstansaffningsgruppen eller en representant för byggföretaget utgående från kuratorns förslag, beroende på var konstverket placeras.

Målet är att 50 % av konstnärerna är östnyländska, 45 % från övriga Finland och 5 % utländska. Avsikten är att resultatet blir mångsidigt och att konstnärerna representerar olika åldersgrupper och kön. Mångsidiga konstformer och -syner gör området till ett levande och intressant besöksmål.

Målet är att ordna konståvlingar för de mest betydelsefulla objekten på västra åstranden. Vid tävlingar följs Konstnärsgillet i Finlands tävlingsregler.

Ateljégången i Konstfabriken.

4 Fastställande av konstbudget

4.1 Konst som en del av byggande och konstbudget

Under de senaste åren har konst och byggande förenats vid byggandet av många bostadsområden. Som exempel kan nämnas bl.a. Vuores i Tammerfors, Arabiastranden i Helsingfors och Penttilänrranta i Joensuu. Intresset för konstens procentprincip är för tillfället större än på länge i Finland.

Enligt procentprincipen används en procent av byggkostnaderna för konst. I Borgå, som också i Penttilänrranta, Vuores och Arabiastranden, grundar sig konstbudgeten på ett eurobelopp per byggrättens kvadratmeter våningsyta. På västra åstranden är beloppet 20 euro/kvadratmeter våningsyta. Beloppet justeras då konstprogrammet uppdateras.

4.2 Konstbudgetens innehåll

I Borgå ingår alla konstprojektets tilläggskostnader i konstbudgeten. Sådana kostnader är verkets grundläggnings- och grundarbeten samt arbeten i anslutning till att fästa och belysa verket om de inte naturligt utgör en del av det normala byggandet. I några fall kan verket ersätta en del av ytmaterialet eller andra fasta konstruktioner, varvid man skilt måste definiera vilka delar som ingår i budgeten (kvalitet och mängd).

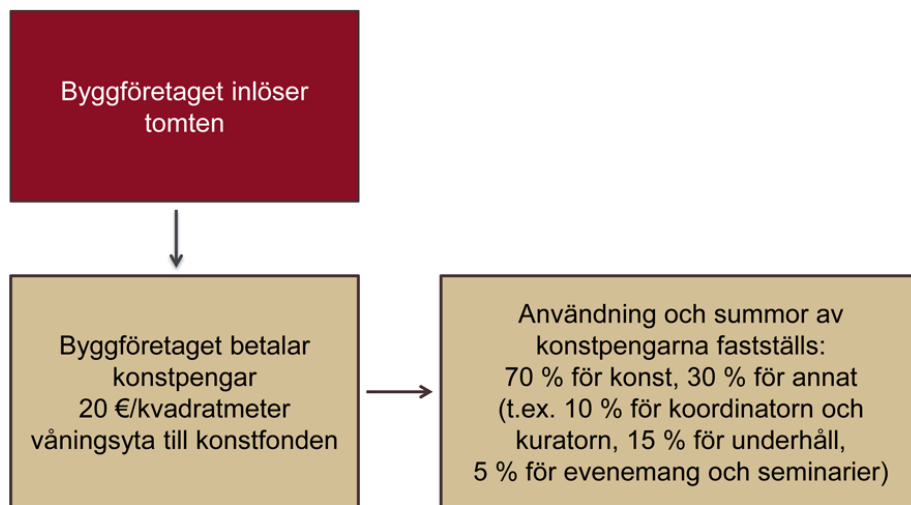
4.3 Konstfond

I samband med tomtöverlåtelsen samlas konstpengar 20 euro/kvadratmeter våningsyta till konstfonden. Konstfonden administreras av Borgå stad. I konstprogrammet fastställs hur konstpengarna delas i kvarteren eller på tomterna, till exempel 50 % för fastigheten och 50 % för åstranden.

Genom fonden styrs de olika byggprojektens konstskyldigheter då de inleds vid olika tidpunkter men har gemensamt finansieringsobjekt. Till exempel åstranden är ett objekt för vilket det samlas pengar från de omgivande kvarteren. Konsthelheten vid åstranden byggs upp med medel som samlas i fonden i och med tomtöverlåtelser. Konstanskaffningsgruppen fastställer en tidtabell för konstprojekten utgående från byggprojekt som påbörjas.

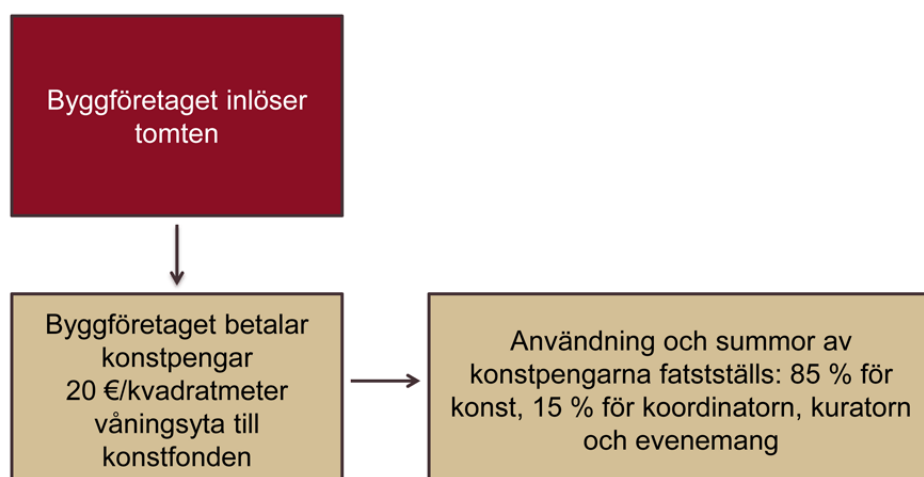
Om konstverket placeras på **Borgå stads mark**, finansieras från fonden utöver själva verket också underhåll av verket och kostnaderna för koordinatör och kuratorn. Konstfondens medel används enligt följande: 70 % till konst och 30 % till underhåll av konstverk samt för koordinatör och kuratorn. Den trettio procent som nämns ovan delas enligt följande: koordinatör och kurator ca 10 %, underhåll ca 15 % och ordnande av seminarier och evenemang ca 5 %. Procentandelarna kan variera på grund av objektens särdrag. Om till exempel koordineringen kräver mindre arbete än väntat, förblir oanvända medel i fonden och kan användas till andra objekt enligt styrgruppens bedömning.

Konstverk på stadens mark

Om **konstverket placeras i anslutning till en fastighet**, används 85 % av konstpengarna för verket och 15 % för kuratorn, koordinatör och evenemang. Också då kan procentandelarna variera på grund av objektets särdrag.

Konstverk på fastigheter

5 Ägande och underhållsansvar för konstverk

Anskaffningsprocessen och aktörernas roll kan vara olika vid olika projekt. Anskaffningsprocessen och placeringen i området påverkar väsentligt ägarförhållanden samt underhålls- och ansvarsfrågorna.

I fråga om konstverken följs allmän praxis för ansvar och underhåll (t.ex. RT-kartotek och byggbranschens avtalsvillkor). I huvudsak har konstnären produktansvaret för verket. Det är viktigt att beakta verkets livscykel då teknik och material väljs. Verkets livscykel kan också vara kort. I dessa fall fastställs också i verkets underhållsanvisningar en tidpunkt då man kan anse att verket har nått slutet av sin livscykel.

5.1 Konstverk på stadens mark

Staden äger och underhåller alla konstverk som finns på stadens tomter. Finansieringen för underhållet samlas till konstfonden i samband med tomtöverlåtelsen.

5.2 Konstverk på privata tomter

Husbolagen äger konstverken på sina områden och svarar för underhållet av dem. Om verket utsätts för skadegörelse eller blir skadat, hör reparationen till husbolagets försäkring.

Se också kapitlen 3.1.6 och 7.4.

Jarmo Vellonen, *Tiedon pylväs*, 2009. Albert Edelfeltin koulu. Bilder Mika Virta.

6 Placering av konstverk och fördelning av konstpengar

I konstprogrammet fastställs hur konstverken placeras i varje kvarter i förhållande till byggnaden och tomten. Dessutom fastställs vad konstpengarna som samlas från kvarteret används till. I några kvarter är konstprojektet gemensamt för flera bolag, och då kan verket placeras också så att det inte ansluts till en byggnad.

I ett genomfört projekt har denna modell redan använts. Det konstverk som har bekostats av Hartela är placerat framför Konstfabriken (Asetelma kaupunkitilassa) och verket ingår i Borgå stads administrationsområde.

6.1 Alexandersbågens inre ring/serviceboende

Avsikten är att verket placeras på byggnadsfasaden eller i områdets offentliga uterum. Konstpengarna används helt för konst i detta kvarter.

6.2 a och b Fortsättning av den moderna trästaden

Av konstpengarna för kvarteret anvisas 50 % för åstranden (t.ex. aktiverande konstverk i lekparken) och 50 % för fasaderna på Konstfabrikens sida för att märka ut gång- och cykelvägen som leder genom byggnadsmassan.

6.3 Konstfabrikens område, s.k. hotellkvarteret/affärsbyggande och bostadsbyggande

Hotellens läge nära Konstfabriken är en bra utgångspunkt för att skapa en god image som "konst-hotell". Vid val av den som bygger hotellet betonas att konsten ska utgöra en del av inredningsplaneringen och att konsten ska uppmärksammas då man planerar hotellets verksamhet och marknadsföring. Konsten placeras på hotellets fasad mot åstranden (50 %) och i hotellinteriören (50 %). På lastplatsen vid Konstfabrikens västra gavel uppförs ett konstverk i anslutning till Street Art-evenemanget. Mera om evenemanget i kapitel 8.2.2.

En del av konstpengarna från bostadskvarteret i Konstfabrikens område har redan används för verket "Asetelma kaupunkitilassa". Resten av pengarna används för konst vid åstranden (50 %) och i kvarteret (50 %).

6.4 Södra kvartersområden på västra åstranden

Kvarteret ligger alldeles invid åstranden. Konsthelheten i området byggs i samarbete med enheten för grönområden. Verket kan vara aktiverande eller innehålla aktiverande element och stöda gemenskap. Det är önskvärt att konstnären tar del i planeringsgruppens arbete, i motsats till den traditionella konstnärsrollen. Av konstbudgeten för området placeras 50 % vid åstranden och 50 % i byggnaderna eller deras närmiljö. I området planeras också bostäder med ateljéer.

6.5 Området söder om Borgå campus

I kvarteret planeras bl.a. en byggnad för kreativa branscher. Konstskyldigheten riktas till kvarteret (50 %) och åstranden (50 %).

6.6 Företagshuset och närliggande bostäder

Företagshusets konstskyldighet gäller fasaden vid Alexandersbågen. Konst kan också placeras på byggnadens tak. Av konstmedlen riktas 50 % till åstranden och 50 % till bostadshusen.

6.7 Vinnarvägens område

Av konstskyldigheten används 50 % för åstranden och 50 % för områdets byggnader.

6.8 Alexandersbågen 4

Konsten placeras på fasaden mot Alexandersbågen eller på gården.

6.9 a Borgåportens nordvästra hörn

Konstprojektet genomförs i anslutning till det kompletterande byggandet i området. Konstverket placeras på ett synligt ställe och utgör en port och ett landmärke för hela staden och speciellt för västra åstranden. Vid byggande av verket ska speciell uppmärksamhet fästas vid användning av ljus och vid att verket syns tydligt då man närmar sig staden. Konst placeras på byggnadernas fasader och de täckta bilparkeringars väggar.

6.9 b Borgåporten, nuvarande sandplan

I området byggs servicebostäder som kompletterande byggande. Konstverk placeras på byggnader (50 %) och i parken i Borgåporten (50 %).

6.10 Separata objekt

Utöver de objekt som nämns ovan tar man i konstprogrammet ställning till några separata objekt.

6.10.1 Vattenreningsverket

På västra åstranden finns ett gammalt vattenreningsverk som nu används som pumpstation. Det är tills vidare oklart om byggnaden rivs eller bevaras. Inom de närmaste åren kan byggnaden användas vid evenemanget Street Art så att ytterväggarna fungerar som ytor för växlande utställningar. Se mera i kapitel 8.2.1 Street Art-evenemang.

6.10.2 Kokon skidcentrum

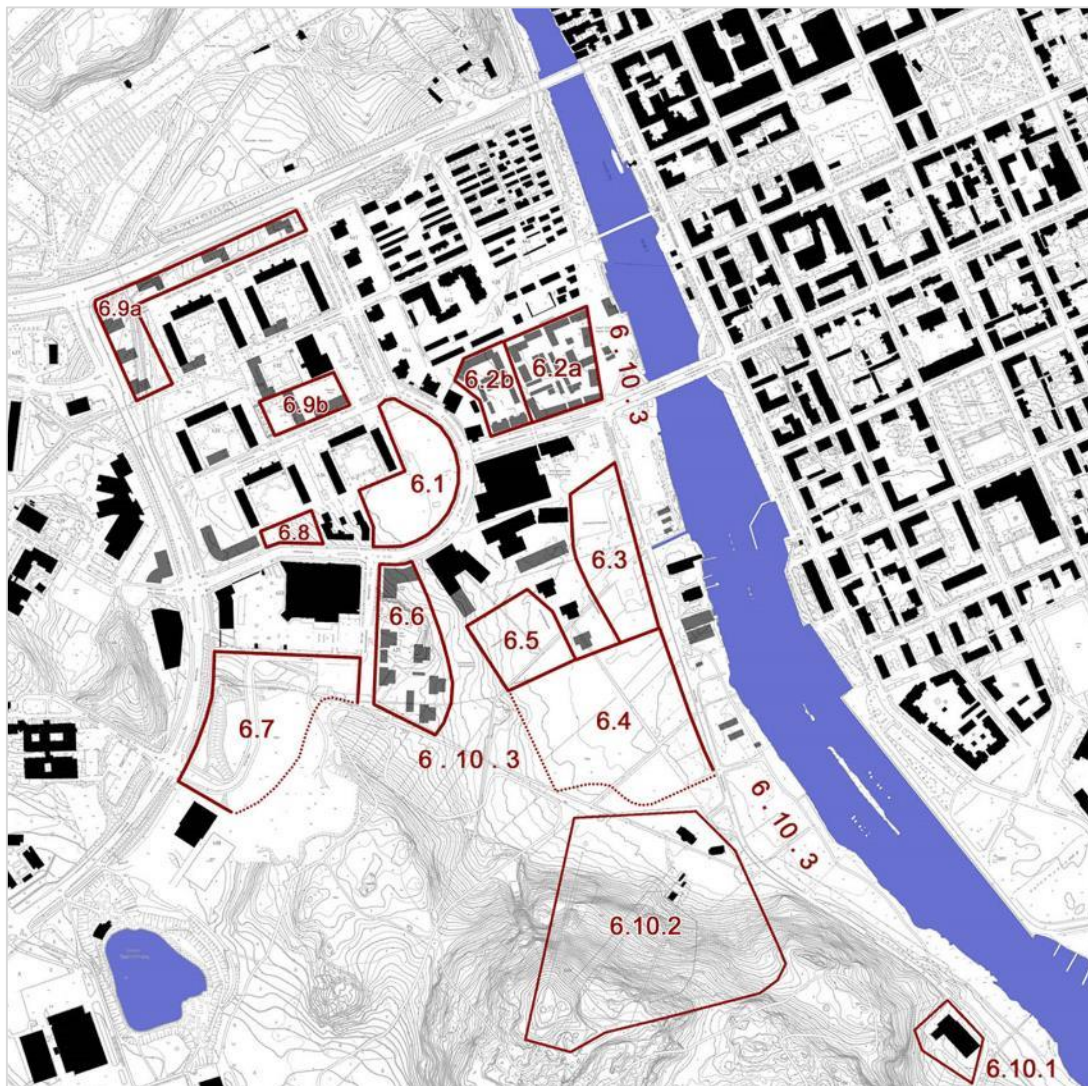
Problematisks i Kokon är att landskapet en del av året är kargt och syns långt. Byggnaderna i omedelbar närhet av slalombacken gör inte heller området vackrare. Området är i första hand ett idrotts- och rekreationsområde, och en landskapsanpassning och eventuell konst får inte begränsa dess egentliga användning.

Det är möjligt att ordna ett evenemang för jordkonst i området under vilket man söker olika lösningar för att göra området mer trivsamt. I slutningen kunde t.ex. olika former eller mönster av jordmassor eller planteringar bilda gånggrutter som syns långt.

6.10.3 Parker och öppna platser

I planeringen av områdets lekparker integreras konst i lekredskapen i mån av möjlighet. Lokala läroanstalter kan delta i planeringen.

Elverkets fördelningsskåp, parkbänkar, busshållplatser, papperskorgar osv. kan vara ställen för konst, där samma tema återkommer genom hela västra åstrandens område. Finansiering kan även sökas från andra än områdets byggföretag (t.ex. Borgå Energi). Det är också möjligt att placera konst som anvisas på fastigheten till en öppen plats eller en park i närheten.

7 Processbeskrivning för konstanskaffning

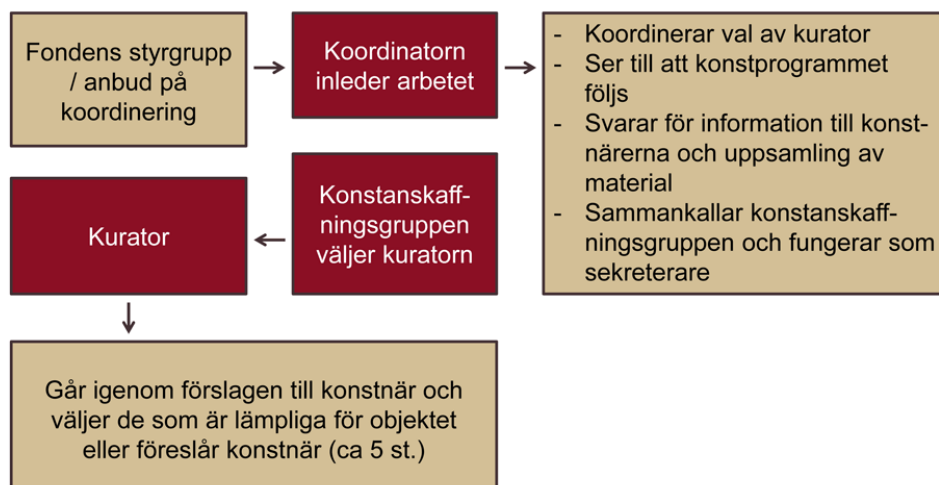
7.1 Konstprojektet inleds

Då ett konstprojekt inleds ber styrgruppen om anbud på koordinering av projektet. Koordinatören kan ha ett ramavtal med staden, varvid kostnaderna för koordineringen fastställs från fall till fall. Koordinatörens arbete inleds med att koordinatören bekantar sig med objektet, deltar i konstanskaffningsgruppens arbete och handleder kuratorn i projektet. Om det inte finns ett gällande kuratorsavtal, beslutar konstanskaffningsgruppen om projektets riktlinjer och valet av kurator.

Koordinatören och kuratorn utreder i samarbete med byggföretaget eller representanterna för byggaren samt arkitekten de villkor för projektet och de önskemål för konsten som ställts. I fråga om stadens projekt fastställer konstanskaffningsgruppen riktlinjerna för konsten. Kuratorn bekantar sig med de konstnärer som anmält sig till projektet och gör ett förslag till val av konstnär utgående från diskussioner och det aktuella projektets särdrag.

Vid valet följs de riktlinjer som fastställts i konstprogrammet. Koordinatören är konstanskaffningsgruppens sekreterare, bereder förslag för beslutsfattande till byggföretagen och konstanskaffningsgruppen samt sammankallar möten.

Projektet inleds

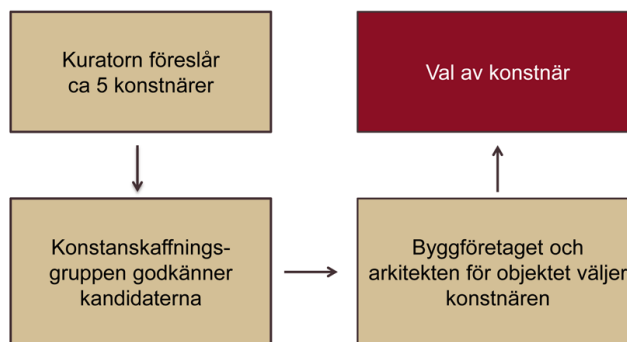

Konstnären väljs enligt modellen nedan beroende på om verket placeras på stadens mark eller på en privat tomt/fastighet.

Konstverk på stadens mark

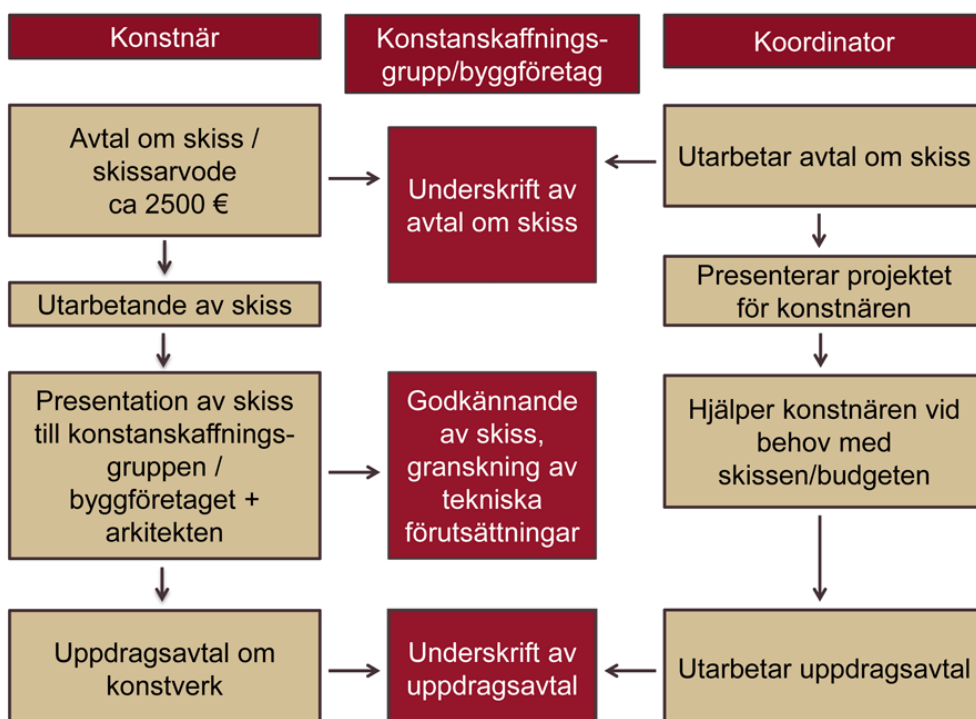

Konstverk på privat tomt

7.2 Skiss och genomförande

Då arbetet påbörjas ingår konstnären och Borgå stad / byggföretaget ett avtal om skissen. Koordinatoren bereder avtalet och ordföranden för konstanskaffningsgruppen eller representanten för byggföretaget och konstnären undertecknar det. Koordinatoren hjälper vid behov konstnären med skissen och budgeten och med att söka eventuella underleverantörer. Koordinatoren ordnar ett tillräckligt antal möten för att utreda frågor i anslutning till skissen och de tekniska förutsättningarna.

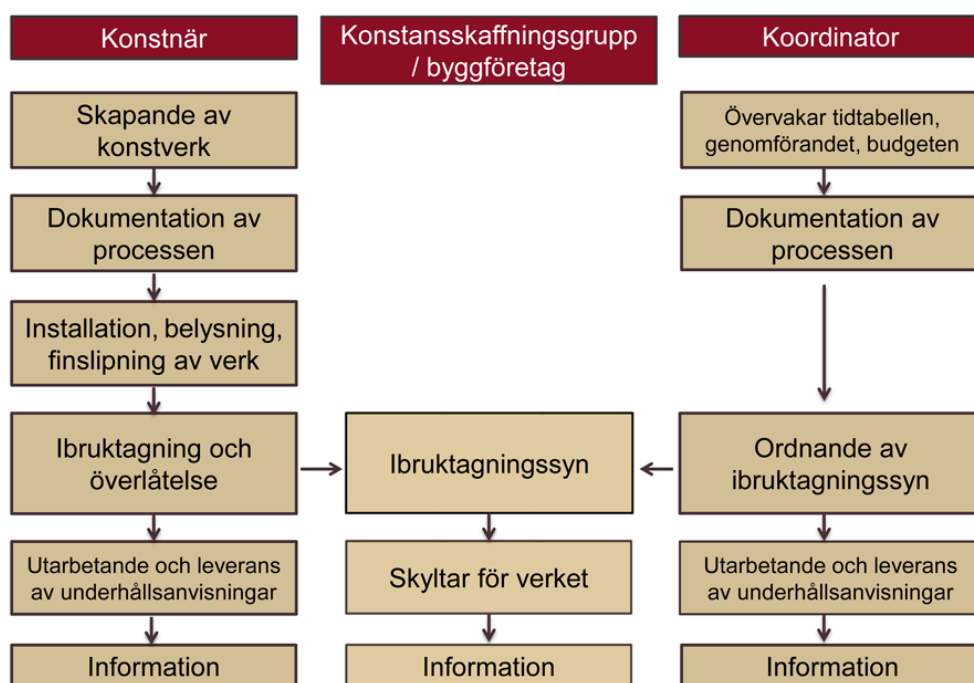
Resultatet av skisskedet är en noggrann utredning om konstverket, dess innehåll, material och tekniska lösningar samt en noggrann budget över genomförandet, i vilken underleverantörers anbud redan beaktas. Skissarvudet är vanligen ca 2 500 euro + moms 10 %. Ifall för skissen krävs en miniatyrmodell eller motsvarande omfattande planering, kan arvudet vara större. Om konstnärens verk väljs, är arvudet en del av det slutliga priset.

Skissen presenteras för konstanskaffningsgruppen och kuratorn samt för byggaren och arkitekten, om verket placeras på en privat tomt. I detta skede granskar konstanskaffningsgruppen verkets konstnärliga nivå, tekniska förutsättningar och de tillståndshandlingar som eventuellt behövs. Efter det att skissen är godkänd, går man över till följande skede. Ibland kan det på grund av byggtidtabeller till och med gå flera år från godkännandet av skissen till genomförandet.

Då skissen är godkänd, bereds ett uppdragsavtal i och med vilket genomförandet påbörjas. Koordinatoren gör upp avtalet och en medlem i konstanskaffningsgruppen eller representanten för byggföretaget undertecknar det. I uppdragsavtalet fastställs villkoren för genomförandet av verket. I avtalet definieras frågor i anslutning till montering, grundarbeten, installation och finslipning av konstverket med beställaren så att konstanskaffningen möjligast smidigt passar in i byggtidtabellen. Konstnären har produkt- och planeringsansvar för sitt verk och måste speciellt beakta verkets livscykel. Konstnären deltar enligt behov i möten på bygget under genomförandet.

Konstverket betalas ofta i flera rater. Den första raten betalas då avtalet underskrivs och följande rater när arbetet med verket fortskrider och kostnader uppstår. Den sista raten betalas då verket är färdigt och mottagningsgranskningen är gjord.

Under processen ser koordinatoren till att arbetet fortskrider enligt fastställd tidtabell och budget. Koordinatoren meddelar om eventuella ändringar i tidtabellen och om övriga ändringar till aktörerna i projektet. En del av koordinators arbete är att dokumentera färdigställandet av verket och att utarbeta informationsmaterial.

7.3 Mottagning

Då verket är färdigt, utarbetar koordinatören och konstnären anvisningar för underhåll. I anvisningarna beskrivs noggrant hur verket har gjorts, dess material, var information och dokument över verket finns, hur verket underhålls samt konstnärens och underleverantörers kontaktuppgifter.

Då arbetet är färdigt, görs en ibruktagningssyn, vid vilken beställaren kontrollerar att verket motsvarar avtalet och att verket är fäst och belyst rätt. I synen deltar konstnären, beställaren och koordinatören, som för protokoll över synen. Beställaren svarar för verkets skyltning, om inte annat överenskommits. Verket kan offentliggöras då skylten har satts upp och verket har tagits emot.

7.4 Konstverkets livscykel

Enligt upphovsrätten får man inte på flit förstöra, skada eller ändra konstverket.

Om verket eller placeringen måste ändras efter det att verket är färdigt, presenteras det inte som konstnärens arbete förrän konstnären skriftligt har godkänt ändringarna. Beställaren förbinder sig att se till att konstverket skyddas i mån av möjlighet.

Verkets livscykel beaktas då genomförandet planeras. Parterna ska vara beredda på att verket kan slitas. Verket kan också bli utsatt för skadegörelse, varefter det måste repareras eller putsas.

I avtalet definieras verkets livscykel och dess längd. Det är möjligt att avlägsna verket om underhållet orsakar oöverkomliga svårigheter eller om verket inte trots upprepade försök hålls helt eller blir farligt för omgivningen.

Se också kapitel 3.6.1.

Bild: Oodi Fredrikalle, 2013. Virkat socialt konstverk i Avanti-foajén i Konstfabriken. Maj-Brit Huovila, Tiina Kolehmainen, Hanna Laakkonen. Bild: Borgå museum/Susanna Widjeskog.

8 Övrig verksamhet på västra åstranden

8.1 Konstnärssamarbete

Konstprogrammet har utarbetats i samarbete med lokala konstnärer, konstnärsföreningar och intressegrupper. En viktig del av planen är regelbundet arrangerade seminarier, i vilka konstprogrammet och synpunkter om genomförande av det diskuteras. Seminarierna fungerar också som informationsmöten för pågående projekt. De kunde också vara ett forum för fortbildning, där experter ger handledning i frågor som anknyter till att förena konst och arkitektur.

Medan byggandet i området fortskrider, är avsikten att ordna evenemang för konstnärer, representanter för byggföretag och arkitekter för att diskutera kring konst och byggande. Evenemangen och seminarier kan ordnas i anslutning till offentliggörande av projekt.

*Idéer diskuteras på seminariet
21.3.2014.*

8.2 Evenemang

På västra åstranden planeras nya evenemang som ökar gemenskapen i området och gör området bekant för borgåborna. Sådana evenemang är öppet hus i Konstfabriken och stadsfester och -evenemang bl.a. vid åstranden och Borgå Campus. Evenemangen finansieras i huvudsak med medel från andra håll.

8.2.1 Street Art och övriga konstevenemang

I framtiden är avsikten att ordna konstevenemang som ansluter till konstanskaffningarna. Evenemang kan ordnas årligen eller regelbundet, t.ex. vart tredje år. Det första evenemanget är Street Art. Till det inbjuds representanter också från utlandet i mån av möjlighet.

I Kokon finns ett gammalt vattenreningsverk som inte längre används aktivt. Street Art -temat kan förverkligas på dess ytterväggar som tillfälliga galleriutställningar och också inomhus ifall att ägarna ger sin tillåtelse. Konstfabrikens dörrar mot Alexandersbågen lämpar sig även för evenemanget.

Med jordkonst kan Kokon skidcentrum få ett nytt utseende på sommaren. Ett evenemang för jordkonst kan ordnas i anslutning till Street Art -festivalen eller separat som ett eget evenemang.

8.3 Tillfälliga konstverk

På västra åstranden placeras gärna tillfälliga konstverk, och sådana torde uppstå i synnerhet i samband med olika evenemang kring Konstfabriken. Konstverk kan också göras som projekt i skolor och läroverk.

Kraven på placering, innehåll och material i fråga om tillfälliga konstverk är inte lika stränga som för bestående konstverk. Därför är också experimentell konst möjlig, som olika sociala konstverk. Konstprogrammet sporrar till att skapa tillfällig konst men finansierar i regel inte sådan.

Bild: Nelli Nio och Ylva Holländer, Elise, 2013. Samling av föremål av återvinningsmaterial. Tunnel under Alexandersgatans bro. Bild: Borgå museum, Susanna Widjeskog.

9 Uppdatering av konstprogrammet

Målet med konstprogrammet för västra åstranden är att underlätta förverkligandet av procentprincipen i Borgå och att klargöra de olika aktörers roller.

Konstprogrammet har utarbetats till rättesnöre för genomförande av procentprincipen redan innan det egentliga arbetet påbörjats. Konstprogrammet uppdateras vid behov. Tillvägagångssätten utvärderas utgående från den praktiska erfarenheten som erhålls genom arbetet.

Lantdagstriptyken, till minnet av Borgå lantdag, Kirsi Kaulanen och Ylva Holländer 2009. August Eklöfs park. Brännlackerat rostfritt stål och brons. Bild: Borgå museum, Jennifer Smeds.